

SZÓTÁRSZEMLE

Stewart Clark – Graham Pointon

Words

A user's guide

[Szavak. Nyelvhasználati útmutató]

Harlow/New York: Pearson Education Ltd.,
2009. 438 p.

ISBN: 978-140-5859-15-8

A borító szerint Clark a Norvég Műszaki Egyetemen lektor. Az angol mint idegen nyelv tanítása az ő szakterülete. Pointon húsz évig volt a BBC kiejtési tanácsadója. Ha Clark nevét írjuk a keresőbe, erre az oldalra kerülünk: <http://www.ntnu.edu/english-matters>. Pointonnak egy (főleg kiejtéssel foglalkozó) posztja van: *Linguism. Language in a word*: <http://www.linguism.co.uk/>. Ugyanő jegyzi a *BBC Pronouncing Dictionary of British Names* című könyvet. Google-keresésünkből ekkor derül ki az is, hogy kettejüknek 2003-ban megjelent egy kiadványuk *Word for Word* címen – ez egyben vizsgált könyvünk bibliográfiájának utolsó tétele. Nem tudjuk, mennyi a két mű között az átfedés – sőt furcsa módon az Előszóban nem is utalnak erre az előzményre.¹

A Pearson Longman (Pearson Education Ltd.) 2009-es, imponálóan vastag kötetének komolykékje és a puritán cím – *Words – jót ígér*. Bizonyos vagyok benne, hogy sok érdekeset tudok meg az angol lexikáról – vagy ami sokszor ugyanennyire fontos: számos dolgot új megvilágításban látok majd. Már most elárulhatom, hogy nem is csalódom.

Az alcím – *A user's guide* – és a hátsó fedél viszont éppenséggel gyanús: ezek a fogalmazástámogató, az anyanyelvi beszélőket a „helyes kifejezés megtalálásával” segítő könyvek, a helyesírás rengetegében tévelygők mentőangyalai általában nem a nyelvészeti professzionalizmus csúcsai. Helyes-e könyveket

szentelni az olyan problémáknak, mint hogy: *manner* vagy *manor*? – *euphemism* vagy *euphoria*? – *principle* vagy *principal*? Persze hogy nem mindenki írja a szavakat helyesen. És persze hogy magyar viszonyaink között is létezik idegen szavak szótára – az részben ilyenekre oktat. Viszont a *manner*, illetve a *principle* ejtése pont olyan, mint a *manoré*, illetve a *principalé*: az angolul fogalmazó gondja tehát az idegen szavakkal nagyobb, mint a magyaroké. A magyar *eufemizmust* az *eufóriával* és az angol *euphemism* szót a *euphoria* szóval egyaránt nehezen lehet összevetésztetni. Az azonban valóban előfordul, hogy valaki ellenőrizni akarja, mit is jelentenek ezek – nehogy valami számárságot írjon.

A hátsó borító fülszövegében három kérdés szerepel: Volt-e már Ön bajban a nyelvhelyességgel életrajzíráskor? Előfordult-e, hogy esszé vagy üzleti jelentés fogalmazásakor egy ismeretlen kifejezés zavarba hozta? Megesik-e, hogy nincs tisztában mondjuk a *naturist* és a *naturalist* közötti lényeges különbséggel?

Végül is, ha a *Words – A user's guide* (mostantól: *WUG*) ilyen nagy hasonlóságot mutató, (majdnem) azonosan írt vagy eltérő írású, de hasonló jelentésű szópárokkal-szóbokrokkal lesz tele, akkor talán nincs okunk fanyalogni a „style guide”-ok szokásos nyelvörkdődő-előíró szemlélete miatt.² Effajta információ az angolt nem anyanyelvként használnak éppenséggel igen hasznos. A *WUG* fülszövege is nyitva hagyja annak a kérdését, vajon anyanyelvi vagy az angolt idegen nyelvként használó beszélőnek (fogalmazónak) szánják-e. A *WUG* szócikkei pontosan azt adják, amit a Bevezető ígér: nyelvhasználati útmutatásokat.

¹ E régebbi mű az interneten sokféle megtalálható, belelesni azonban nem lehet, így hasonlóságuk fokát nem tudtam megállapítani.

² Ezek azok az írásművek, amelyek például óvnak a kliséktől, tautológiától, „szószaporítástól”, „terpeszkedő kifejezésektől” (*megbeszélést folytat, megállapítást nyer*), „divatszavaktól” és hasonlóktól. Csak funkciójához hú a *WUG*, amikor számos ilyen szócikket is tartalmaz.

Azzal a várakozással lapozunk bele tehát a könyvbe, hogy sokféle olvasó sokféle problémájára mind választ kap: a több mint 430 oldalon elvégre remélhetőleg többségben vannak a hasznos szócikkek. Erre is már most egyértelmű igenlő válasz adható.

A *WUG* tehát szócikkekre oszlik, az utolsó negyven oldal kivételével, ahol nyelvtani „típeteket”, szóképzési tudnivalókat, központosági útmutatót kapunk, valamint egy *Writing skills* című részt e-mail-, különféle levél- és önéletrajzmintákkal, hivatalos megszólításokkal. Ilyen sokféle információ között biztosan mindenki megtalálja, amit keres. A recenzens alig várja, hogy felváltva felvehesse nyelvészi, nyelvtanulói, (szótár)szerkesztői, hétköznapi olvasói sapkáját.

Módszertan-szakértői sapkám nem lévén, abban a – talán lényeges – kérdésben nem tudok állást foglalni, jó ötlet-e rossz alakokat állítani az olvasó elé, illetve összekeverhető elemeket egymás mellé tenni. Privát véleményem szerint nem árthat – egy ilyen kézikönyvben pedig elkerülhetetlen.

A legtöbb szócikk szópárokat (illetve -csoportokat) mutat be. Ezek többfélék: (i) alakjuk alapján összetéveszthetők (ezekből rendszerint csak párok akadnak), illetve (ii) jelentésükben közeli, azaz rokon értelműek (ezek hármassokat-négyeseket is, azaz szinonimasorokat alkothatnak)³, vagy (iii) ellentétpárként tartoznak össze, illetve (iv) egyszerűen olyan minilexikák, amelyek fogalmilag fűzhetők egybe (esetleg például szinonimák, antonimák vegyesen), valamint (v) homonimák (kevésbé cifra – de angol – szóval *soundalikes*).

Példák (a könyv elejéről, illetve végéről) az (i) fajtára, azaz a paronimákra: *adaptation, adoption; venal, venial, venereal*;⁴ a (ii) fajtára: *ability, capacity; abnormal, subnormal; vacancy, opening; voyeur, peeping Tom, watcher*; a (iii) fajtára: *above, below; verso,*

recto; a (iv) fajtára: *divided highway, expressway, freeway, interstate, throughway, turnpike; verbal, oral, aural, written*; az (v) fajtára: *brake, break; breech, breach; write, wright, rite*.

A szócikkek persze nem mindig sorolhatók be egykönnyen: az *all ready, already* vajon (i), (iv) vagy (v)? A *boyfriend, girlfriend* talán (iii) vagy (iv)? A *whose, who's* (i), (iv) vagy (v)? Mindez természetesen nem a *WUG* bűne. Akadnak kifejezetten vegyes szócikkek: ilyen például az, amelyikben a *moose* 'jávorszarvas' és a *mousse* 'hideg krém' összezeserélhetők, ezzel szemben az *elk* 'jávorantilop' és a *moose* fogalmilag tartozik össze.

A *WUG* – nagyjából a Michael Swan-féle *Practical English Usage*⁵ magasra tett mércéjének megfelelően – érzékeny az angolul tanuló hibáira, a külföldiek gyakori tévesztéseire. Nem csak a kifejezett hibákra persze: a *WUG* sokszor figyelmezteti brit olvasóit, hogy bizonyos fogalmakat Amerikában/Európában másként használnak; hogy a dátumokra (többek között az igencsak sajnálatos amerikai használat miatt) nemzetközi kontextusban vigyázni kell. Tematikus, brit–amerikai eltérésekre is érzékeny „miniszótárra” bukkanunk az *underwear* szócikkben. Nagyon jó a *dress code* szócikk, amelyből kiderül, hogy mibe kell öltöznünk, ha netán *white tie* vagy *morning suit* az előírt viselet. Rengeteg szópárt látunk, amelyek ilyen-olyan használati nehézséget okoznak: ilyen például a *different* és a *various*, amelyeknek a különbsége így egymás mellé téve jobban kitűnik. Ezek egyike-másika az efféle kézikönyvek állandó szereplője, mint például a „*disinterested* vagy *uninterested*?”. Könnyen, jól érthető magyarázatot kapunk: „Ön mit szeretne, milyen legyen egy esküdszék? *Disinterested* (= érdek nélküli, azaz objektív), vagy *uninterested* (= érdeklődés nélküli, közönyös)?”

Hadd mutassunk most néhány olyan szócikket, melyekből a recenzens is újat tanult!

³ És természetesen számtalan szinonimaszótár foglalkozik velük.

⁴ Az efféléket a magyar olvasó „az” idegen szavak szótárában keresné.

⁵ A Bibliográfia az 1995-ös (2.) kiadásra utal, noha a 3. kiadás már 2005-ben megjelent.

Nem ismertem a *bung* 'kenőpénz; megvesztegetés' értelmét. Nem tudtam, hogy Amerikában a *campus* nemcsak *egyetemi kampuszt* jelent, hanem iskoláknak, kórházaknak, cégeknek is lehet ilyenje. Hogy ezek bizony színek: *biscuit*, *marmalade*, *oyster* (testszín, narancslekvár, osztriga). Hogy az *epithet* amerikai angolban 'szitokszó' is. Hogy a *liquorice* végén /ʃ/ is lehet, nemcsak /s/. Hogy a *middle of the road* zene kommerciális könnyűzene. Hogy a *not see the wood for the trees* ('nem látja a fától az erdőt') amerikai megfelelője ... *the forest for the trees*. Stb. stb.

A *WUG* felépítéséből adódik sajnos, hogy bármelyik oldalán sok olyan szócikk található, amely csak utal: az információ természetesen a szópárokhoz csupán egyik tagjánál szerepel, a másik ideküld. Hármassok, négyesek esetében ez még kellemetlenebb lehet. Ez ellen nincs is orvosság; sajnálatos, hogy ilyenformán a szócikkek jelentős része utaló szócikkek.

A *WUG* szembeötlő vonása, hogy halványkék ablakokban is ad információkat. Ezek az Útmutató szerint nyelvtani terminusoknak vannak fenntartva, ennél azonban jóval többről szólnak: a nyelvhasználat legváltozatosabb területeiből merítenek. Ismét két-két példa a *WUG* elejéről és hátuljáról: *abbreviation*, *acronym*; *-able*, *-ible*; *web addresses*; *what or which in questions*? Részletes kék „ablak” tárgyalja a brit és az amerikai angol eltéréseit is, nem csak a szókészlet terén. Hogy mi kerül ilyen ablakokba, és mi a szócikkekbe, az esetlegesnek tűnik – de ez nem zavaró.

Üdvözlendő a *WUG* – talán a „nyelvtan szárazságát” enyhíteni hivatott – vonása, hogy kék keretes dobozokban szórakoztató szövegeket hoz. Ezek a fogalmazó szándékától függetlenül viccesre sikerült szövegektől a tréfás tévesztéseken át az egyszerű helyesírási hibáig ívelnek, és legtöbbször az éppen tárgyalt kérdést illusztrálják. A téves használatra jól látható kék felkiáltójel is utal. Egy a mulatságosabbak közül a *pass*, *past*, *send* szócikkből, amely megtanítja, hogy a *pass water* jelentése 'vizek': az üvegekre csak akkor kerülhet rá a márkajelzés, ha azok már „*tasted and*

passed by a panel of German beer experts”. A másik végletet magyarul illusztráljuk: olyasmi tévesztésről van itt szó, mintha ez lenne a kék keretben: [újsághír] *Egész éjjel fojt a mulatozás*. Ez azért kevésbé vicces. Akad végül olyan is, amely tréfásnak sem tréfás, hibát sem szemléltet – ilyenkor nem egyéb autentikus példamondatnál.

A nyelvtan részleteibe nem bonyolódunk bele. A kiejtésbe, illetve az átírásba is csak azért, mert a *WUG* a kiejtés megadásához kétféle megoldást használ: egy „normalizált” írást, az úgynevezett „respellinget”, és az egy nyelvű szótárakban megszokott átírást, IPA jelekkel – ez utóbbi mibenlétével pedig a legtöbb olvasó nincs tisztában. Nem véletlenül neveztük az előbbi írásnak, az utóbbit átírásnak: annak *betűi* vannak, ennek *szimbólumai*. (Van azután olyan szócikk is, ahol az ejtést nem is IPA, nem is respelling mutatja, hanem például így van megadva: a *crisis* a *sis*-re rímel, a *crises* erre: *seas*.)

A *bury* szó például (amelyet nekünk, tanulóknak kiolvasni, az angol anyanyelvűnek éppenséggel leírni nehéz) respellingolva *berry*, az átírásban /beri/. Szögezzük le persze máris: aki egyikhez sem szokott hozzá, annak mindkét módszer idegen. Nem kétlem azt sem, hogy lehetnek szavak, amelyek jobban járnak a respellinggel: elképzelhetően így van mindazon esetekben, ahol az IPA nagyon „furcsa” jelei egymás mellé kerülnek, mint például /θrʌʃ/ (azaz *thrush*).

A legtöbb esetben azonban éppen a respellinggel van baj. Az ugyanis vagy pont ennyire furcsa (a *salon* szó respellingelve *sálonn*); vagy megtévesztő (a fenti *jaw* respellingje *yor*); vagy éppenséggel nem derül ki belőle az ejtés: a fenti *thrush* respellingje: *thrush* – ha nem tudjuk, hogy az aláhúzatlan *th* = /θ/ (és a *th* = /ð/), akkor ez a *th* így semmit nem mond; esetleg ezek mindegyike egyszerre. A respelling ráadásul elmácsolja az írás és az ejtés különbségét (amit éppenséggel nyomatékosítani kellene), amikor például a *burynél* ezt a szót állítja elénk kiejtésként: *berry*. Most akkor hogy van ez? – kérdezi az olvasó. Ami

pedig a hangsúlyt illeti: még mindig jobban megszokjuk a hangsúlyjelet, ha az adott szótag *előtt* van, és látszik rajta, hogy *hangsúly*-jel (nem pedig ékezet).

A *desert* 'sivatag' és a *dessert* 'desszert' hangsúlyban és magánhangzóikban különböznek. Melyik mutatja ezt jobban – a respelling vagy a jó öreg IPA? Döntse el mindeki magának.⁶

	Respelling	IPA
<i>desert</i>	dézzért	'dezərt
<i>dessert</i>	děžért	dɪ'zɜ:rt

Ha valakinek jobban tetszene a respelling annak ellenére, hogy a hangsúlyokat ékezetek jelölik (esetünkben: é), azt remélhetőleg legalább azzal az érveléssel lehet beszélni, hogy ez a rendszer szembe megy az ejtésjelölés első számú elvével: hogy *egy hangot egy (és ugyanazon) jel jelöljön*. Márpedig az é itt először /ə/-t, utóbb /ɪ/-t jelöl. Az IPA átírás mutatja is, hogy itt ezek hangzanak. A respelling pedig azért tünteti fel őket egyformának, mert egyforma <e> *betű* van bennük, és mert a /ə/ hangot kénytelen így, „ékezettel” jelölni (ë). Az é jel ezzel szemben – ugyanilyen következetlenül – először /e/-t jelöl, majd az /ɜ:/ hangot.

Röviden: a respelling család. Úgy tesz ugyanis, mintha „furcsa” jelek nélkül megúsznánk a kiejtésjelölést, azután visszacsempeszi a furcsa szimbólumokat, ráadásul nem egyértelmű értékkel. Egyszerűen meggyőződhetünk erről, ha csupán arra az egyre gondolunk, hogy a /ə/ hanggal (*ago* /ə'gou/; *letter* /'letə/) a respelling – mint fent láttuk – nem tud mit kezdeni. Kénytelen leírni a szóban forgó betűt, azután mégiscsak *furcsa mellékjellel* tudatni annak ejtését: *ägő*, illetve *léttër*. Így persze a két egyforma /ə/ hangot eltérőnek állítja be. (Az már a recenzens baja, hogy az *ago* átírása végén éles ékezet is van a vízszin-

tes vonal felett, ilyet pedig nem könnyű találni a betűkészletben – és még bizonytalanabb, hogy sikerül-e a szimbólumot egészen az olvasóig eljuttatni...)

És vajon miért van a *dézzért* respellingben két darab z betű (hisz ugyebár nem ejtünk hosszú z-t), ha állítólag a magánhangzókkal egyszer úgyszólván egyértelműen jelöltük az ejtést?

A respelling „átkai” között még jó néhányat felsorolhatnánk: ilyen, hogy nem ismeri a szótagképző mássalhangzót; hogy a hangsúlyjel néha két betű közé kerül (*pa'astöräl*); hogy néhol indokolatlan betűszaporítást hoz: például a *prophylactic* szó respellingje *proffülácttik*.

A kifejezetten problémás vonásokra, hibákra csoportosítva mutatok rá.

Sok helyütt, ahol várnánk, mert fontos, a kiejtés még sincs megadva. Ilyen a közel egyformán írt *amiable, amicable* páros (az előbbi /eɪ/, az utóbbi /æ/ hanggal kezdődik). További példák taláalomra: *breath, breathe; cashier; celibate, chaste; cleanse; effete; derisive, derisory; pathos, bathos; per annum, per capita, per diem; persona, façade*. A Bevezető x. oldalán ezt olvashatjuk: „a könyvben szereplő legtöbb szó nem okoz kiejtési gondot”. Ez igaz lehet abban az értelemben, hogy az anyanyelvűeknek nem okoz *ejtési* gondot; *olvasási* problémát azonban nekik is jelent. Nem anyanyelvűeknek *mindkettő* komoly nehézség.

A címszavak a szócikkek belsejében kövér betűvel szerepelnek. A teljes könyvön végigvonul azonban annak a súlyos gondja, hogy az egyéb példák egyszerűen nem mindenütt vannak dőlttel szedve. Ez a zavarótól a komikusig terjed.

Néhány példa:

[*meantime* szck:] Thus it is similar in meaning to whereas or on the other hand.

[*neighbourhood, vicinity* szck:] In the region of something has the same meaning.

[*neighbourhood, vicinity* szck:] ...used with uncountable nouns, such as information and damage.

⁶ E ponton a *WUG* megfélekedzik róla, hogy amennyiben különös ok nincs rá, standard brit ejtést ad: abban /r/ nem volna. Így a respellingben mindenképpen ott az r *betű*, az IPA viszont az /r/ hang-szimbólum dőlt szedésével annak fakultatív voltát jelzi.

[*errant, arrant* szck:] This term is dated and complete, outright, utter are alternatives.

Ez utóbbinál hosszasan eltöprengtem, miért elavult és *komplett* az illető kifejezés... Ide bizony vessző kéne a *dated* után.

A Mutatóból (xiii) megtudjuk, hogy a címszavakban a *WUG* dőlt betűket használ olyankor, amikor a szavaknak azonos vagy közel azonos az ejtése („alike or very nearly alike”). A *cast, caste* szócikkben például mindkét szó dőlt, tehát kiejtésük egyforma. Viszont egyikük kiejtése sincs megadva. Csakhogy egy *caste* írásképű szó természetesen adódó ejtése /keist/ volna. Vajon akkor most /keist/ és a /ka:st/ „közel azonos kiejtésűek”? Ezen a helyen a dőlt betű nem segít, viszont a kiejtés megadása igencsak hiányzik. A *ensor, sensor, censer* éppen azért kerültek egy szócikkbe, mert azonos ejtésűek. Ezt azonban csak a dőlt betű jelzi, noha a kiejtés jelölése jó volna.

A definíciók sok helyütt elnagyoltak, nem eléggé segítenek, néhol kimondottan megtévesztőek. Ha főleg nem anyanyelvűekhez szólnak, ez bizony sokszor jelent problémát. A *convince* és a *persuade* közötti különbség nem domborodik ki eléggé. A *criticism* úgy tűnik, mintha vagy pozitív, vagy negatív értékelést jelentene. A *distrust–mistrust* párosból nem igazán derül ki, miben különböznek. A *party, side (in agreements, conflicts)* szócikk (egyetlen) példája nem jó; a szócikk a ’párt’ jelentésre nem tér ki. A *partly* szót állítólag magyarázatra használjuk, ilyenkor a *because of*-ot és a *due to-t* hozzáadjuk: a *...partly because of...* kifejezésben a *WUG* szerint tehát a *partly* jelenti az okot, a *because of* csak afféle járulékos elem – ami képtelenség.

Utolsóként néhány vegyes hiányt és tévedést sorolok fel. Ezek egy részével feltehetően a szerzők is tisztában vannak.

[*day...* szck:] A *round-the-clock* kifejezés itt állítólag a mondat tárgya: *She worked round the clock to bring up a young family by herself.*

[*El Niño, La Niña* szck:] A két névről megtudjuk, hogy megszámlálhatatlan főnév (?). Ez annál is furcsább, minthogy ez a nyelvtani fogalom nagyon ritkán, szinte alig fordul elő.

[*failing, failure* szck:] Arról tudósít, hogy a *failure* főnevet a *to* előjáró követi a *failure to respond* kifejezésben. Természetesen ez nem a prepozíció *to*.

[*opinion...* szck:] Miután definiálja a *view* szót ’látvány’ jelentésben, mást illusztrál – idiomatikus – példát hoz: *in view of marginal pricing*.

[*crayfish, crawfish* szck:] A *crawfish* a *WUG* szerint a *crayfish* amerikai írásmódja. Miért lenne csupán írásmódja, mikor ez két eltérő szó, értelemszerűen különböző ejtéssel/írással?

[*large, ..., big* szck:] Ezt olvassuk: *Big has a variety of informal meanings, including enthusiastic.*⁷ *He’s a big Stones fan.* Természetesen nem a *big* jelenti azt, hogy ’lelkes’: ha a *Stones fan* kifejezést a *big* mellől elvesszük, nem fog ilyesmit jelenteni.

[*should* szck:] Ez áll itt: „Jegyezzük meg, hogy az *ought* ige *to*-val álló főnévi ige-név”. Nem értem, ez vajon mit jelent, vagy akár mire javítható ki.

[*phone* szck:] „... *phone* means to speak to somebody on the *phone*.” Nem ezt jelenti; annyira nem, hogy a *phone* (ugyanígy a *call* és a *ring*) nem is a kommunikáció igéje, tehát a ’telefonál, hogy jön’ sem lehet *phone that he’s coming*.

[*symbols...* szck:] A diaeresis vagy umlaut állítólag nem egyéb, „mint bizonyos magánhangzók feletti két pont, ami azt jelzi, hogy azokat külön kell ejteni”, például *naïve, Noël*. Az igazság ezzel szemben az, hogy – akár azonosnak tekintjük a (magyarul trémának nevezett) két terminust, akár nem – néha nem ilyen, hanem ékezeteszerű, azaz ejtéskülönbséget jelöl, például a németben, magyarban (*Männer* ’férfiak’, üröm).

⁷ Így, dőlt szedés nélkül. A helyes írásmód ez volna: including *enthusiastic*.

[*each, every, both* szck:] Ha a *both* itt van, az *all* mindenképpen itt kellene, hogy szerepeljen.

[*career, careen* szck:] A *career* ige itt van, a főnév nincs.

[*sound, noise* szck:] Innen a *voice* hiányzik fontos harmadikként.

[*write, wright, rite* szck:] A (*wright*-nál sokkal fontosabb) *right* szó hiányzik a homonimák közül.

[*fewer, less* szck:] (Ide a *less* szócikk küld.) Nincs szó a könyvben arról, hogy van itt egy (megszámlálható–nem-megszámlálható) használati probléma. Azt látjuk a szócikkben, hogy a *less people* csak nem számszerű főnevekkel áll, noha ez messze nem igaz. Az 1985-ös *Comprehensive Grammar of the English Language* (a legkorábbi modern angol „akadémiai” nyelv-

tan) már arról ír, hogy ismert tendencia a *fewer* helyetti *less* – igaz, ezt sokan ellenzik. Hétköznapi beszédben ma már szinte kínos pedantéria a *fewer* – a *less* helyett.

A fenti megjegyzés apropóján sokat lehetne írni arról, hogy a *WUG* milyen dicséretesen egyensúlyoz az előíró és a leíró szemlélet között, azaz értekezni a helytelenhez és a helyeshez való viszonyáról. Kétségtelen, hogy funkciójából adódóan előírónak is, semleges-leírónak is kell lennie. Az is nyilvánvaló, hogy angol anyanyelvű olvasói egy része túl ilyennek, mások túl olyannak ítélik. A magyar anyanyelvű tanulóknak viszont – akikre éppenséggel kifejezetten ráfér egy kis *preskripció* – a *WUG* ebből a szempontból is ajánlható. Hibáival együtt egy jó értelemben vett mindenek könyvvvel van dolgunk.

Lázár A. Péter